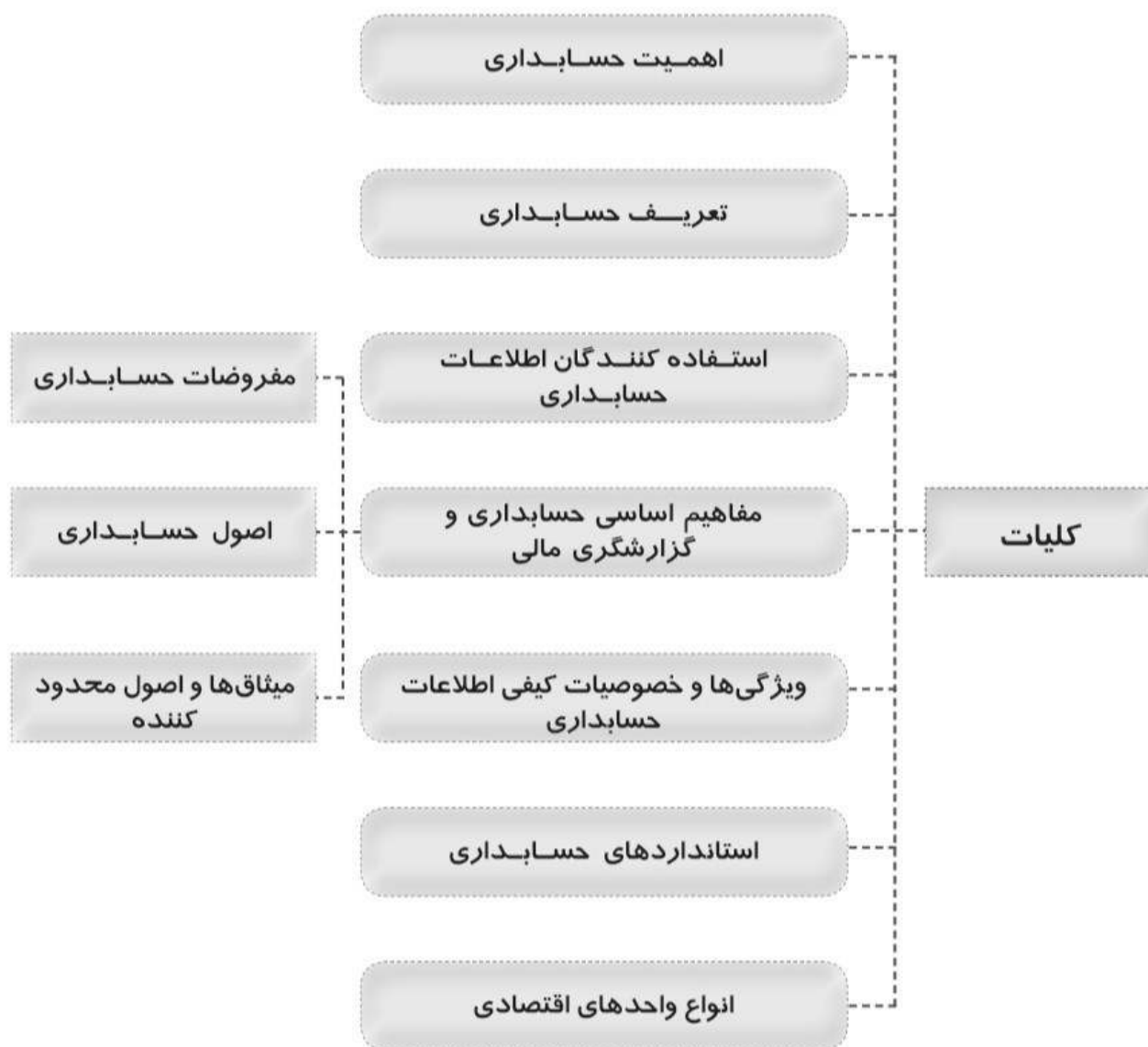

فصل اول

کلیات

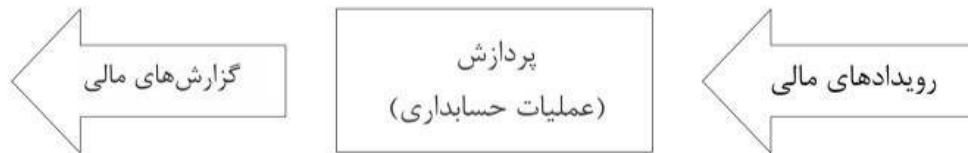
گفتار ۱: اهمیت حسابداری

تصمیم‌گیری صحیح و به موقع، رمز موفقیت مؤسسات است. زمانی سرمایه‌گذاران می‌توانند در بازارهای سرمایه موفق باشند که اطلاعات حسابداری درست و به موقع در اختیار آنها قرار گیرد.

گفتار ۲: تعریف حسابداری

حسابداری عبارت از یک سیستم اطلاعاتی است که از طریق شناسایی، ثبت، طبقه‌بندی، تلخیص و گزارشگری رویدادهای مالی، اطلاعات لازم را در اختیار استفاده‌کنندگان از اطلاعات حسابداری قرار می‌دهد.

حسابداری مشابه یک سیستم اطلاعاتی است که تمامی اجزای ضروری یک سیستم را دارد.

شکل ۱-۱- سیستم اطلاعاتی حسابداری

گفتار ۳: استفاده‌کنندگان اطلاعات حسابداری

جدول ۱-۱

استفاده‌کنندگان اطلاعات حسابداری	
تصمیم‌گیرندگان درون‌سازمانی شامل مدیران اجرایی می‌باشند که اطلاعات حسابداری را برای برنامه‌ریزی، کنترل، هماهنگی و تصمیم‌گیری‌های لازم درباره عملیات مؤسسه، مورد استفاده قرار می‌دهند.	تصمیم‌گیرندگان درون‌سازمانی
استفاده‌کنندگان برون‌سازمانی شامل طیف گسترده‌ای می‌باشد از جمله می‌توان سهامداران، سرمایه‌گذاران بالقوه، بستانکاران، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، تحلیلگران مالی و اقتصادی، اتحادیه‌های کارگری و مراجع مالی و اقتصادی دولتی را نام برد.	تصمیم‌گیرندگان برون‌سازمانی

سؤالات پررنگ‌تر و احتمالی پایان ترم

(نیمسال اول ۹۴-۹۳)

۱- مدیران اجرایی و بستانکاران جزء کدام دسته از استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی هستند؟

- (الف) برون‌سازمانی - درون‌سازمانی
(ب) برون‌سازمانی - برون‌سازمانی
(ج) درون‌سازمانی - برون‌سازمانی
(د) درون‌سازمانی - درون‌سازمانی

(نیمسال اول ۹۲-۹۱)

۲- کدام گروه از استفاده‌کنندگان اطلاعاتی حسابداری جزء استفاده‌کنندگان برون‌سازمانی نیستند؟

- (الف) مدیران مؤسسه
(ب) سهامداران
(ج) مؤسسات اعتباری
(د) مراجع مالی و اقتصادی دولتی

۲. الف

۱. ج

۳- کدام یک از گزینه‌های زیر جزء استفاده‌کنندگان درون‌سازمانی اطلاعات حسابداری می‌باشد؟

(نیمسال اول ۹۲-۹۱)

- (الف) سهامداران
(ب) مدیران اجرایی
(ج) سرمایه‌گذاران بالقوه
(د) تحلیلگران مالی و اقتصادی دولتی

۴- کدام گزینه در ارتباط با استفاده از اطلاعات حسابداری با بقیه متفاوت می‌باشد؟

(نیمسال اول ۹۱-۹۰)

- (الف) سهامداران
(ب) بستانکاران
(ج) مدیران
(د) حساب‌برسان

گفتار ۴: مفاهیم اساسی حسابداری و گزارشگری مالی

۱- مفروضات حسابداری^۱

مفروضات حسابداری منشأ و شالوده اصول حسابداری و مبنای تهیه و تنظیم صورتهای مالی واحدهای اقتصادی را تشکیل می‌دهند.

جدول ۱-۲

مفروضات حسابداری	
فرض تفکیک شخصیت ^۲	براساس فرض تفکیک شخصیت، واحد اقتصادی به عنوان یک شخصیت مستقل از مالک آن و هم‌چنین مستقل از سایر مؤسسات در نظر گرفته می‌شود.
فرض تداوم فعالیت ^۳	عملیات مؤسسه در آینده‌ی قابل پیش‌بینی تداوم دارد و قصد انحلال یا توقف آن در آینده‌ای نزدیک وجود ندارد. این فرض بدین معنی نمی‌باشد که مؤسسه دارای عمر نامحدود است بلکه مؤسسه برای یک دوره زمانی کافی برای اجرای عملیات، انجام قراردادهای و ایفای تعهدات خود دوام و بقا خواهد داشت. ثبت دارایی‌ها به بهای تمام شده و طبقه‌بندی دارایی‌ها و بدهی‌ها به جاری و بلندمدت بر فرض تداوم فعالیت استوار است. در هنگام تصفیه یا فروش مؤسسه اقلام صورتهای مالی به ارزش جاری نه به ارزش بهای تمام شده در صورتهای مالی منعکس می‌شود.
فرض دوره مالی ^۴	عمر طولانی یک مؤسسه به دوره‌های زمانی مساوی کوتاه‌تر، معمولاً یک ساله تقسیم می‌شود و برای هر دوره گزارش‌های مالی جداگانه تهیه می‌گردد. به این دوره‌های زمانی دوره مالی یا حسابداری می‌گویند. از مزایای دوره مالی قابلیت و امکان ارزیابی عملیات مؤسسه می‌باشد.
فرض یا مبنای تعهدی ^۵	درآمدها به محض تحقق و هزینه‌ها به محض تحمیل، بدون توجه به زمان دریافت یا پرداخت وجه نقد مربوطه، شناسایی و ثبت می‌گردد.
فرض واحد پول ^۶	کلیه رویدادهای مالی مؤسسه برحسب پول، اندازه‌گیری و گزارش می‌شود.

ج. ۴

ب. ۳

1. Accounting Assumptions

3. Going Concern/ Continuity Assumption

5. Accrual Basis

2. Entity Assumption

4. Time period Assumption

6. Monetary Unit Assumption

۲- اصول حسابداری

اصول حسابداری، قواعد کلی است که حسابداران به عنوان مبنای اجرای کار در کلیه مراحل اجرای عملیات حسابداری مورد استفاده قرار می‌دهند.

جدول ۱-۳

اصول حسابداری	
<p>کلیه دارایی‌ها، بدهی‌ها و هزینه‌ها به بهای تمام شده در تاریخ وقوع ثبت و گزارش می‌شود. در صورتی که یک دارایی مؤسسه با دارایی مؤسسه دیگر معاوضه گردد به ارزش عادلانه (متعارف) ثبت می‌گردد.</p> <p>بهای تمام شده تاریخی دارای دو نقض عمده می‌باشد:</p> <p>۱- ارزش دارایی‌های هر مؤسسه پس از گذشت زمان طولانی تغییر می‌کند. به این ترتیب بهای تمام شده تاریخی به عنوان مقیاس اندازه‌گیری دارایی‌ها اعتبار خود را از دست می‌دهد. ۲- مؤسسه‌ها دارایی‌های خود را در طول زمان تحصیل می‌کنند و بهای تمام شده آن‌ها بر مبنای زمان تحصیل است و قیمت‌ها معمولاً با گذر زمان تغییر می‌کنند.</p> <p>با وجود نارسایی‌های فوق اصل بهای تمام شده تاریخی به دلایل زیر به عنوان اصل پذیرفته شده در گزارشگری مالی استفاده می‌شود:</p> <p>۱. بهای تمام شده تاریخی در زمان تحصیل معرف ارزش منصفانه دارایی است. ۲. بهای تمام شده تاریخی مبتنی بر معادله فرضی نیست بلکه معادله واقعی که قابل اندازه‌گیری و تأیید می‌باشد. ۳. سود و زیان حاصل از واگذاری دارایی باید در تاریخ فروش شناسایی شود و نمی‌تواند بر فرض و پیش‌بینی مبتنی باشد.</p>	اصل بهای تمام شده تاریخی ^۱
<p>درآمد زمانی شناسایی می‌شود که اولاً فرآیند کسب سود کامل یا قسمت اعظم آن کامل شود (کلیه مزایا و خطرات، انتقال یافته و هیچ‌گونه ابهام جدی وجود نداشته باشد) و ثانیاً مبادله‌ای انجام شده باشد.</p>	اصل تحقق درآمد ^۲
<p>براساس اصل تطابق، برای اندازه‌گیری سود هر دوره می‌بایست هزینه‌های هر دوره از درآمدهای همان دوره کسر گردد. یعنی درآمدها و هزینه‌ها مربوط به یک دوره مالی باشند.</p>	اصل تطابق هزینه‌ها با درآمدها ^۳
<p>کلیه واقعیت‌های با اهمیت، رویدادها و فعالیت‌های مؤسسه به نحو مناسب و کامل در متن صورت‌های مالی یا یادداشت‌های همراه آن افشاء و گزارش شود.</p>	اصل افشاء حقایق ^۴

1. Historical Cost Principle
3. Matching Principle

2. Revenue Realization Principle
4. Disclosure Principle

۳- اصول (میتاق‌های) محدودکننده

اصول محدودکننده کاربرد مفروضات و اصول حسابداری را در چهارچوب خاصی محدود می‌سازند و اثر تعدیل‌کننده بر حسابداری و گزارشگری مالی دارند.

جدول ۱-۴

اصول (میتاق‌های) محدودکننده	
در تهیه اطلاعات حسابداری مؤسسات، می‌بایست منافع آن بیشتر از مخارج تهیه گزارش باشد یعنی تهیه گزارشات حسابداری دارای توجیه اقتصادی باشد.	فزونی منافع بر مخارج
اهمیت یک امر نسبی است. در مورد مبالغ و اقلامی که بنا بر وضعیت محیط و عملکرد مؤسسه، جزئی و ناچیز محسوب می‌شوند، می‌توان از اعمال دقیق اصول حسابداری خودداری کرد. مثلاً هزینه یک خط‌کش فلزی که بیشتر از یک سال عمر مفید دارد ولی قیمت زیادی ندارد را می‌توان کلاً به عنوان هزینه دوره ثبت نمود.	اصل اهمیت ^۱
خصوصیات و رویه‌های عملکرد در صنایع مختلف ممکن است استثنائات را در مورد به‌کارگیری اصول و رویه‌های حسابداری توجیه کند.	خصوصیات صنعت ^۲
در شرایط ابهام واحدهای اقتصادی بایستی از روش‌هایی استفاده کنند که دارایی‌ها یا درآمدها بیشتر از واقع و بدهی و هزینه‌ها را کمتر از واقع نشان دهد.	اصل محافظه‌کاری ^۳

سؤالات پرتکرار و احتمالی پایان ترم

- ۱- کدام یک از موارد زیر از اصول حسابداری نمی‌باشد؟
 الف) تعهدی (ب) افشاء (ج) تحقق درآمد (د) تطابق درآمدها با هزینه‌ها
 (نیمسال اول ۹۴-۹۳)، (نیمسال ۹۲-۹۱)
- ۲- میتاق‌ها یا اصول محدودکننده حسابداری عبارت است از:
 الف) فزونی منافع بر مخارج، اصل اهمیت، اصل محافظه‌کاری، خصوصیات صنعت
 ب) تحقق درآمد، تطابق درآمد و هزینه، افشاء، اهمیت
 ج) فزونی منافع بر مخارج، اصل اهمیت، واحد پولی، افشاء
 د) تفکیک شخصیت، دوره مالی، تحقق درآمد
 (نیمسال اول ۹۳-۹۲)
- ۳- کدام یک از موارد زیر صحیح است؟
 الف) براساس اصل اهمیت، می‌توان اقلام جزئی و کم اهمیت را ثبت نکرد.
 ب) براساس مبنای تعهدی، هر دریافت وجهی توسط شرکت که از ناحیه صاحبان شرکت یا وام‌دهندگان نباشد به عنوان درآمد ثبت می‌شود
 ج) ثبت دارایی‌ها به بهای تمام شده براساس فرض تداوم فعالیت صورت می‌گیرد.
 د) تمامی موارد فوق صحیح است.
 (نیمسال اول ۹۲-۹۱)
- ۴- اصل اهمیت جزء کدام یک از گزینه‌های زیر می‌باشد؟
 الف) اصول محدودکننده حسابداری (ب) اصول حسابداری
 ج) مفروضات حسابداری (د) ویژگی‌های کیفی حسابداری

۱. الف	۲. الف	۳. ج	۴. الف
1. Materiality Principle	2. Industry Peculiarities		
			3. Conservatism Principle

گفتار ۵: ویژگی‌ها و خصوصیات کیفی اطلاعات حسابداری

خصوصیات کیفی به خصوصیتی گفته می‌شود که موجب گردد اطلاعات ارائه شده در صورت‌های مالی برای استفاده‌کنندگان جهت ارزیابی وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی واحد تجاری مفید واقع شود. برخی خصوصیات کیفی به محتوای مندرج در صورت‌های مالی و برخی دیگر به چگونگی ارائه این اطلاعات مربوط می‌شود.

جدول ۵-۱

خصوصیات کیفی اطلاعات حسابداری		
۱. کامل بودن ۲. احتیاط ۳. بی‌طرفی ۴. بیان صادقانه ← رجحان محتوا بر شکل	قابل اتکا بودن	محتوای اطلاعات حسابداری
۱- انتخاب خاصه ۲- ارزش تأییدکنندگی - پیش‌بینی‌کنندگی	مربوط بودن	نحوه ارائه اطلاعات حسابداری
۱- ادغام و طبقه‌بندی ۲- میزان توان استفاده‌کنندگان	قابل فهم بودن	
۱- افشای مناسب ۲- ثبات رویه	قابل مقایسه بودن	

مهم‌ترین این ویژگی‌ها یا خصوصیات کیفی (مطابق با کتاب پیام نور) عبارتند از:

۱- مربوط بودن

اطلاعاتی مربوط تلقی می‌شود که بر تصمیمات اقتصادی استفاده‌کنندگان در ارزیابی رویدادهای گذشته، حال یا آینده آن‌ها مؤثر واقع شود.

مربوط بودن یک ویژگی نسبی است.

